

VENÄJÄN JA ITÄ-EUROOPAN INSTITUUTTI

Toimintakertomus vuodelta 2009

Antinkatu 1

00100 Helsinki

Puhelin (09)228 544 39

sähköposti: etunimi.sukunimi@rusin.fi

<http://www.rusin.fi>

VENÄJÄN JA ITÄ-EUROOPAN INSTITUUTTI

Toimintakertomus 2009

1. JOHDON KATSAUS

2. TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

2.1 Toiminnan vaikuttavuus kansainvälisellä tasolla

2.2 Toiminnan vaikuttavuus kotimaassa

3. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS, TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

3.1 Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuus

3.2 Venäjän kieli ja kulttuuri, yhteistyö Suomen venäjänkielisten kulttuuritoimijoiden kanssa

3.3 Kaupallinen toiminta

3.4 Venäjänkielinen Suomi-sivusto

3.5 Instituutin tunnettuuden lisääminen

3.6 Kirjasto ja tietopalvelu

4. HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

4.1 Henkilökunta ja henkilöstötilinpäätös

4.2 Instituutin johtokunta

4.3 Henkilöstöstrategia ja muut dokumentit

4.4 Aineettoman pääoman johtaminen

4.5 Palvelukeskukseen siirtyminen ja muita muutoksia

5. TILINPÄÄTÖSANALYYSI

5.1 Talousarvion toteutuminen

5.2 Tuotto- ja kululaskelma

5.3 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

LIITTEET

1. Talousarvion toteutumalaskelma

2. Tuotto- ja kululaskelma

3. Kustannusvastaavuuslaskelma maksuperustelain mukaisista muista suoritteista

---

Antinkatu 1
00100 Helsinki
Puhelin (09) 2285 4439, telekopio (09) 2285 4431
sähköposti: etunimi.sukunimi@rusin.fi
<http://www.rusin.fi>

1. JOHDON KATSAUS

Opetusministeriön hallinnonalaan kuuluva *Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti* (VIEI) on kulttuurin ja taiteen kentässä toimiva kansainvälinen tukiyksikkö. Instituutin toiminta perustuu lakiin (L 857/1992) ja sitä täydentävään asetukseen (A 1100/2001). Instituutin johtokunta hyväksyi VIEI:lle uudistetun mission ja toiminta-ajatuksen kesällä 2008. Toimintaa uudistettiin lain ja asetuksen puitteissa toiminnan painopisteitä täsmentäen ja ottaen huomioon ympäristössä tapahtuneet muutokset, vuonna 2007 tehdyn instituuttia koskevan selvitystyön sekä käytettävissä olevat resurssit.

Hallituksen *Venäjä-toimintaohjelmassa* (huhtikuu 2009) on todettu instituutin tehtävät sekä Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden kehittämisen että Suomen venäjänkielisen väestön integroitumisen kannalta. Myös *Opetusministeriön maahanmuuttopolitiisissa linjauksissa 2009* (syyskuu 2009) mainitaan instituutin toimintaperiaatteet mm. kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden turvaamisessa, vuoropuhelun vahvistamisessa ja uusien yhteistyömuotojen kehittämisessä.

VIEI:n missio on parantaa Euroopan maiden keskinäistä ymmärrystä edistämällä Euroopan unionin maiden ja Venäjän, Ukrainan ja Valko-Venäjän kulttuurista yhteistyötä. Instituutti tarjoaa tiedotus-, konsultointi- ja hankevalmistelupalveluita luovien alojen toimijoille, osallistuu kotimaisiin monikulttuurisiin hankkeisiin Venäjältä ja Itä-Euroopasta muuttaneiden kulttuuripalvelujen vahvistamiseksi, osallistuu kulttuurin lähialueyhteistyöhön Venäjän kanssa sekä osallistuu EU:n, Venäjän ja Itä-Euroopan välisen kulttuuriyhteistyön ja Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden valmisteluun. Instituutti ylläpitää myös Venäjän, Ukrainan ja Valko-Venäjän ja yhteiskuntaan erikoistunutta kirjastoa ja tietopalvelua. Instituutti profiloituu toiminnassaan neljän i:n kautta (Itä- Eurooppa, informaatio, integraatio, innovaatio).

Toiminnan strategisia painopistealueita vuonna 2009 olivat hanke-, tiedotus- ja konsulttitoimistojen palveluiden ja tuotteiden kehittäminen sekä portaalin ja muiden sähköisten palveluiden ja tuotteiden kehittäminen. Instituutti seurasi määrällisten ja laadullisten mittareiden sekä asiakkailta kerätyn palautteen avulla asiakaskunnassa tapahtuvia muutoksia, palvelujen käyttöä ja asiakastytyvääisyyttä.

Instituutin johtaja Ritva Kattelus jäi kesäkuussa kolmen vuoden virkavapaalle. Hänen viransijaisekseen nimitetty Kirsti Sutinen aloitti johtajana syyskuussa. Konsulttitoimisto sai joulukuussa uuden päällikön.

Instituutin julkista kuvaa ja tunnettuutta kehitettiin uusitun verkkosivuston ja tiedotusaineiston sekä tapahtumien avulla. Kirjaston profiilinmuutos ja uudistustyö etenivät. Aineettoman pääoman johtamishankkeen tuloksena määriteltiin instituutin kehittämistoimenpiteet ja saatiin käyttöön tuloksellisuuden mittareita.

Vuoden aikana instituutin yhteistyö opetusministeriön, ulkoasiainministeriön, työvoima- ja maahanmuuttoviranomaisten kanssa vahvistui. Instituutti osallistui Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden kehittämisvalmisteluihin opetusministeriön ohjaamassa työryhmässä. Vuonna 2009 käynnistetty Luova kompassi-hanke edisti verkostoitumista luovien toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Kotouttamiseen liittyviä kysymyksiä tarkasteltiin ensimmäistä kertaa järjestetyssä integraatiofoorumissa.

2. TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

2.1 Toiminnan vaikuttavuus kansainvälisellä tasolla

Instituuttia kehitetään kansainvälisesti arvostetuksi toimijaksi Suomessa, Pohjoismaissa sekä EU:n ja Venäjän, Ukrainan ja Valko-Venäjän tasolla verkottumisen, selvitystöiden, yhteishankkeiden, seminaarien ja tiedottamisen avulla. Toiminnan punaisena lankana on sillanrakentaminen, kaikki hyötyvät-ajattelu ja tutkitun tiedon hyödyntäminen konkreettisessa toiminnassa.

Instituutti oli mukana opetusministeriön ohjaamassa työryhmässä, joka valmisteli aineistoa Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuutta kehittäväälle Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Venäjän asiantuntijaryhmälle. Instituutti osallistui luovaa taloutta ja Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuutta pohtineen foorumin valmisteluihin ja foorumiin syyskuussa 2009.

Instituutin edustaja osallistui Venäjän kulttuuriministeriön ja EU:n komission kutsumana Moskovassa joulukuussa 2009 järjestettyyn EU:n ja Venäjän kulttuurisuhteita käsitelleeseen seminaariin, jossa hän esitteli instituutin toimintaa ja luoviin aloihin liittyvää hanketta.

Instituutti järjesti yhteistyössä Ukrainan Suomen suurlähetystön ja Helsingin yliopiston kanssa Ukrainan ajankohtaista poliittista ja yhteiskunnallista tilannetta sekä kulttuurihistoriaa, musiikkia ja nykykirjallisuutta esitelleen seminaarin.

Hanketoiminnan kautta instituutti on laajentanut yhteistyöverkostojaan Venäjällä ja Pohjoismaissa.

Venäläisen Russkij Mir-säätiön kanssa solmittiin yhteistyösopimus säätiön rahoittaman *Venäläisen keskuksen* perustamiseksi kirjaston tiloihin. Keskuksia on perustettu 28 maahan. Venäläisen keskuksen kokoelmat vahvistavat kirjaston tarjoamaa äidinkielenään venäjää puhuvien kielen ja kulttuurin tukea. Keskus avataan vuonna 2010.

Kirjasto hallinnoi edelleen OPM:n tukeman sukukansaohjelman Venäjälle suuntautuvaa kirjastoyhteistyötä.

2.2 Toiminnan vaikuttavuus kotimaassa

Itä-Eurooppa ja integraatio: Instituutti edistää monikulttuurisia arvoja ja tukee Venäjältä ja Itä-Euroopasta muuttaneiden kieltä ja kulttuuria. Instituutissa oli vuoden aikana 10 venäjänkielistä työharjoittelijaa. Harjoittelijat saivat työkokemusta, ja instituutin oma monikulttuurinen työyhteisö vahvistui.

Vuoden 2010 alussa alkavan ulkoministeriön laajemman Euroopan aloitteen turvallisuusklusteritoiminta ja turvallisuus ja kehitys -tutkimuksen hallinnointisopimusta on valmisteltu yhdessä ulkoministeriön kanssa.

Instituutti järjesti kesäkuussa 2009 venäjänkielisten maahanmuuttajien kielenopetuksen ja työllistymisen kysymyksiin keskittyvän Integraatiofoorumin. Foorumiin osallistui 200 henkeä.

Instituutti tarjosi TET-harjoittelupaikkoja työelämään tutustuville venäjänkielentaitoisille

koululaisille Helsingin suomalais-venäläisestä koulusta ja Suomalaisesta yhteiskoulusta. Mahdollisuutta tarjottiin myös Itä-Suomen koulun oppilaille. Yhteistyön tavoitteena oli tukea nuorten venäjän kielen opiskelua ja osoittaa, että kieltä osaavat voivat saada mielenkiintoisia töitä. Vuoden aikana instituutissa oli neljä TET-harjoittelijaa.

Informaatio: Instituutti tiedotti Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuudesta (PUKK) tapaamisten, seminaarien ja tilaisuuksien avulla, esittelemällä asiaa sivustollaan ja jakamalla tekemäänsä selvitystyötä sekä osallistumalla verkostotyöhön kotimaassa ja ulkomailla.

Instituutti tavoittelee tiloja Helsingin kaupunginkirjaston Keskustakirjastosta jonka arvioitu valmistumisaika on 2017. Instituutista nimettiin vuoden lopulla yhteyshenkilö Keskustakirjaston hankesuunnitteluun. Mikäli yhteishanke toteutuu, Helsinkiin syntyy asiakkaita monipuolisesti palveleva venäjänkielinen kirjasto, joka on auki myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Keväällä 2009 perustettiin konsulttiverkosto vahvistamaan yhteistyötä tulevaisuudessa asiantuntija- ja konsulttipalveluiden toteutuksissa. Verkostoon kuuluu kymmenen konsulttia.

Venäjänkielinen Suomi-sivusto, *Info-finlandia.ru*, julkaistiin huhtikuussa 2009.

Neuvostoliitto-instituutin arkisto siirrettiin Kansallisarkistoon.

Innovaatio: *Luova kompassi* on suomalais-venäläinen luovien alojen yhteistyöhanke, joka toteutetaan 28 kuukauden aikana vuosina 2009–2011. Hankkeen ensimmäinen vaihe on alkanut keväällä 2009. Hanke saadaan päätökseen vuoden 2011 alkupuoliskolla. Toimintana on kartoittaa yhteistyöstä kiinnostuneita luovien alojen tahoja Suomessa ja Luoteis-Venäjällä, järjestää seminaareja pohtimaan koulutuksen ja yrittäjyyden kysymyksiä molemmissa maissa. Vuosien 2010–2011 aikana etsitään konsultoitaviksi kulttuurin ja luovien toimialojen hankkeita, mikä tähtää Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuushankkeiden muodostumiseen.

Verkostoyhteistyö: Instituutin henkilökunta toimi useissa verkostoissa. Instituutin johtaja osallistui Slaavilaisen kirjaston neuvottelukunnan ja KreaNordin referenssiryhmän toimintaan. Kirjasto kuuluu Erikoiskirjastojen neuvostoon ja kirjaston edustaja Tieteellisen kirjastoseuran kirjastosihteeriryhmään. Info-Finlandian päätoimittaja osallistui ulkoasiainministeriön ja Finland promotion boardin kokouksiin. Hanketoimiston päällikkö osallistui Kansalais- ja työväenopistojen liiton Venäjä-hankkeeseen, joka päättyi keväällä 2009.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo, kestävä kehitys: Instituutin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma sekä kestävä kehityksen strategia päivitettiin.

3. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS, TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

3.1 Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuus

Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden tavoitteena on nostaa kulttuurin painoarvoa kansainvälisessä politiikassa. Siinä pyritään edistämään etenkin EU:n ja Venäjän välistä kulttuuriyhteistyötä. Uudistuneessa Pohjoisen ulottuvuuden politiikassa kulttuuri, koulutus ja tutkimus ovat yhteistyön painopistealueita talouden, sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden, ympäristön ja sosiaalisten kysymysten sekä terveyden joukossa. Toteutuessaan kumppanuuden päätavoitteina on toimia tukipisteinä verkostoille, projekteille ja kulttuuritoiminnalle. Se koordinoi ja tekee yhteistyötä Pohjoisten alueneuvostojen kanssa sekä edistää kulttuuritoimijoiden ja elinkeinoelämän dialogia. Kumppanuuden tarkoituksena on luovan talouden kehittäminen

Pohjoisen ulottuvuuden alueella. Periaatepäätös kumppanuuden perustamisesta tehtiin Tukholmassa 12.11.2009.

Instituutti on ollut mukana valmistelemassa aineistoja pohjoismaiselle ad hoc - asiantuntijaryhmälle vuoden 2009 aikana ja osallistunut kulttuurikumppanuutta käsitelleen kansainvälisen foorumin valmisteluihin. Instituutin verkkosivuille on koottu kattava Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden kehittämistä koskeva aineisto.

Keväällä 2009 instituutti käynnisti UM:n lähialuevaroista rahoitetun suomalais-venäläisen luovien alojen yhteistyöhankkeen. Hankkeen lopullisena tavoitteena on saada aikaan konkreettisia hankkeita, jotka voivat laajeta Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuushankkeiksi. Instituutin edustaja on esitellyt hanketta ja luonut verkostoja Puškinissa helmikuussa pidetyssä kansainvälisessä luovien alojen kongressissa ja Moskovassa joulukuussa järjestetyssä EU:n ja Venäjän kulttuurisuhteita käsitelleessä seminaarissa.

Luova kompassi -hankkeen ensimmäinen seminaari *Venäjän luovan talouden näkökulmia ja hankemahdollisuuksia* järjestettiin Korjaamossa Helsingissä 19.11.2009. Se kokosi 45 aiheesta ja yhteistyöstä kiinnostunutta kuulemaan asiantuntijoiden ja hanketoimijoiden puheenvuoroja. Hankkeen puitteissa aloitettiin Moskovon uudenlaisia kulttuurikeskuksia koskeva tutkimus yhteistyössä Helsingin kauppakorkeakoulun ja Moskovon kulttuuripolitiikan instituutin kanssa.

3.2 Venäjän kieli ja kulttuuri, yhteistyö Suomen venäjänkielisten kulttuuritoimijoiden kanssa

Opetusministeriön maahanmuuttopoliittisten linjausten mukaan Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintaperiaatteisiin kuuluu kulttuurisen moninaisuuden turvaaminen, kieli- ja kulttuurivähemmistöjen kulttuuristen oikeuksien ja kulttuurisen vuoropuhelun vahvistaminen ja uusien yhteistyömuotojen kehittäminen.

Instituutti järjesti 3.6.2009 *integraatiofoorumin*, jossa käsiteltiin maahanmuuttajien kotoutumista kielenopetuksen ja työllistymisen näkökulmista. Foorumin kohderyhmiä olivat päättäjät, valtion ja kuntien viranomaiset, elinkeinoelämän edustajat, maahanmuuttajien järjestöt, koulujen, opetuksen, tieteen ja taiteen edustajat sekä opiskelijajärjestöt. Tapahtumaan osallistui 200 kuulijaa.

Integraatiofoorumin yhteydessä teetettiin *selvitys maahanmuuttajien kielenopetuksesta Suomessa*. Tutkimuksen rahoitti Suomen kulttuurirahasto ja toteutti Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen laitos. Foorumissa jaettu esite sisälsi tutkimuksen lyhennelmän, tietoa maahanmuuttajista Suomessa sekä koulutuslaitosten yhteystietoja.

Instituutti osallistui Helsingin juhlatiikojen *Taiteiden yö* -tapahtumaan 21.8.2009. Ohjelmassa oli Valeri Nikitinin johtaman jazz-kokoonpanon konsertti, joka keräsi runsaasti kuulijoita. Lisäksi oli esillä valokuvaaja Tommi Taipaleen näyttely *Matkalla auringonpimennykseen*. Tilaisuudessa oli noin 90 kävijää.

Vuoden 2009 *Helsingin Kirjamessuilla* instituutti ja venäläiseen kirjallisuuteen erikoistunut kirjakauppa Ruslania esiintyivät yhteisellä messuosastolla. Yhteistyön ansiosta saatiin aikaan messuteemoihin liittynyt ohjelma ja onnistuttiin tasapainottamaan järjestelyistä aiheutuneita kuluja. Näin kirjamessujen kontaktihinnaksi muodostui 6 € (edellisenä vuonna 13 €). Messuille kutsuttiin yhteistyö- ja sidosryhmien edustajia, mm. Suomen venäjänkielisten kulttuuri- ja kirjailijajärjestöjen edustajia.

Kävijöille esiteltiin venäläistä nykykirjallisuutta, klassikoita, taide- ja tietokirjoja sekä instituutin kirjaston uudistuvia palveluita. Osastolla kävi 375 messuvierasta. Osmo Jussilan teoksen *Suomen suuriruhtinaskunta 1809 -1917* julkaisutilaisuudessa oli noin 70 kuulijaa ja osastolla esiintyneen historiantutkija ja kirjailija Aleksei Shkvarovin haastattelua seurasi 20–30 henkeä.

Instituutti ja kirjakauppa Ruslania käynnistivät tammi-huhtikuulle 2010 ajoittuvan venäläistä kirjallisuutta tunnetuksi tekevän *lukukampanjan* yläasteen ja lukion oppilaille. Oppilaat kirjoittavat lukemiensa teosten perusteella kirjavinkin tai piirtävät sarjakuvan. Parhaat työt palkitaan huhtikuussa 2010 ja julkaistaan kampanjan verkkosivuilla.

Instituutti järjesti venäjän kielen kääntäjille, tulkeille, opettajille ja opiskelijoille tarkoitetun *kevätseminaarin ja työpajan* 15.- 16.5.09. Seminaarissa tarkasteltiin 2000 -luvun venäjän kielen ilmiöitä lehdistössä, nykykirjallisuudessa, Internetin ja blogien maailmassa. Työpaja antoi perusteellista ohjausta venäläisten Internet-resurssien käytössä ja tutustutti sosiaalisen median kanaviin. Seminaari kokosi 43 osanottajaa.

Kevään aikana saatiin päätökseen syksyllä 2008 aloitettu Kansalais- ja työväenopistojen liiton (KTOL) kanssa toteutettu *Venäjä-hanke*, jossa instituutti oli kumppanina ja asiantuntijana. Maaliskuussa järjestettiin opistojen opettajien asiantuntija- ja verkottumismatka Pietariin ja siihen liittynyt suomalais-venäläinen seminaari Pietarin valtion kulttuuri- ja taideyliopistossa. Instituutti vastasi matkan kohdekäynneistä, tulkkauksesta ja ryhmän opastuksesta sekä seminaariohjelman toteutuksesta. Ohjelmassa oli osanottajien alan mukaisia kohdekäyntejä venäjän kieltä, kuvataiteita ja kädentaitoja edustaviin oppilaitoksiin ja museoihin. Matkalla oli mukana 22 kansalais- ja työväenopistojen edustajaa. Yhteinen vapaatavoitteisen aikuiskoulutuksen näkökulmia Suomessa ja Venäjällä tarkastellut seminaari kokosi 43 osanottajaa.

3.3 Kaupallinen toiminta

Konsulttitoimiston Asiantuntijat -tietopankki käynnistyi keväällä, ja siihen oli vuoden loppuun mennessä rekisteröitynyt 92 asiantuntijaa. Tietopankkiin voivat liittyä kaikki Venäjän, Ukrainan ja Valko-Venäjän kulttuuriin tai kieliin erikoistuneet sekä maahanmuuttoon ja integraatioon perehtyneet asiantuntijat. Venäjältä ja Itä-Euroopasta muuttaneille asiantuntijoille tietopankki on hyvä tapa tuoda esille omaa osaamistaan.

Konsulttitoimisto käynnisti Venäjän aakkoset kahdessa tunnissa -kurssin, joka toteutui viisi kertaa.

Konsulttitoimisto järjesti maksullisen Venäjän sosiaalista mediaa käsittelevän seminaarin, johon osallistui 45 henkilöä.

Maksullisista palveluista tuotteistettiin muun muassa asiantuntijaseminaarit ja -tilaisuudet sekä muu koulutus.

3.4 Venäjänkielinen Suomi-sivusto

Ulkoasiainministeriön ja Finland Promotion Boardin kanssa tehtävän venäjänkielisen *Info-Finlandia.ru* -portaalin sisällöntuottaminen jatkuu ainakin vuoden 2010 loppuun. Ulkoministeri Alexander Stubb avasi sivuston 7.4.2009. Sivustoa on päivitetty noin kerran viikossa. Sivuston kävijämäärät ovat olleet tasaisessa nousussa ja loppuvuodesta 2009 niillä oli yli 20 000 kävijää kuukaudessa.

Vaikka sivuston pääkohderyhmä on Venäjällä, Ukrainassa ja Valko-Venäjällä asuvat venäjänkieliset, palvelee sivusto myös Suomessa asuvaa venäjänkielistä väestöosaa.

Sisällöntuotossa työllistettiin venäjää äidinkielenään puhuvia kääntäjiä ja työharjoittelijoita.

Info-Finlandia-portaalia mainostettiin myös viidellä Moskovaan ja Pietariin suuntautuneella verkottumismatkalla, joiden puitteissa vierailtiin yliopistoissa, tavattiin toimittajia ja pidettiin esitelmiä.

3.5 Instituutin tunnettuuden lisääminen

Instituutin sidosryhmäyhteistyötä vahvistettiin tapaamisilla, markkinoinnilla ja tiedottamisella.

Instituutin verkkosivujen venäjän-, englannin- ja ruotsinkieliset versiot avattiin syyskuun alussa. Suomen- ja venäjänkielisiä sivuja päivitetään säännöllisesti. Ruotsin- ja englanninkielisten sivujen sisältö on staattista. Sisällön suunnitteli instituutin henkilöstöstä koottu ryhmä. Sivuilla kävi vuoden aikana noin 7000 kävijää.

Instituutti loi laajan sidosryhmärekisterin (1400 kpl), jota hyödynnetään tiedottamisessa, hanketyössä ja verkottamisessa. Konsulttitoimisto on hankkinut ja päivittänyt 3500 yrityksen rekisterin, jota käytetään konsulttipalveluiden, selvitystöiden ja seminaarien markkinoinnissa. Instituutti välittää tietoa toiminnastaan myös Aleksanteri-listalle, jonka kautta saavutetaan tutkijat, opiskelijat sekä valtionhallinto. Instituutilla on myös oma sähköpostilista.

Kirjasto tiedottaa toiminnastaan ja palveluistaan venäjän- ja suomenkielisissä tiedotusvälineissä, kirjastoalan verkkofoorumeilla sekä useilla sähköpostilistoilla. Kirjaston mainos julkaistiin Ruslanian tuotekatalogissa joka jaettiin postitse kaikkiin Suomen venäjänkielisiin talouksiin. Esitteitä on lähetetty pääkaupunkiseudun kirjastoihin sekä venäjän kielen opetusta tarjoaviin työväenopistoihin ja korkeakouluihin.

Instituutissa vieraili vuoden aikana 33 koti- ja ulkomaista ryhmää, yhteensä 379 vierasta. Instituutin tapahtumissa oli 720 osallistujaa. Tilaisuuksista on ollut uutisia joukkotiedotusvälineissä.

Taulukko 1. Vierailuryhmät instituutissa

Ryhmä	Henkilömäärä
Opiskelija- ja koululaisryhmät 9 kpl	88
Asiantuntijaryhmät 21 kpl	241
Päiväkotiryhmät 3 kpl	50
Yhteensä 33 ryhmää	379

Taulukko 2. Tapahtumat

Tapahtuma	Henkilömäärä
Uudistetun kirjaston avajaiset	50
Runotapahtuma	15
Kirjaston 60-vuotiskutsuvierastilaisuus	55
Taiteiden yö	90
Kirjamessut	470
Avoimet ovet	10
Valtakunnallinen satupäivä	30
Yhteensä	720

Taulukko 3. Näyttelyt

Alexander Reichsteinin ja Taideteollisen korkeakoulun opiskelijoiden satuhahmojen näyttely	15.1.-30.1.2009
Taidekerho Iridan näyttely "Vuodenajat"	15.1.-30.1.2009
Sarjakuvakilpailun satoa-näyttely	Helmikuussa
Karjalan tasavallan kansalliskirjaston näyttely «Лучшие книги Карелии»	15.5.-12.6.2009
Tommi Taipaleen valokuvanäyttely Taiteiden yön yhteydessä	21.8.- 4.9.2009

3.6 Kirjasto ja tietopalvelu

Kirjasto on kehittänyt toimintaansa vuonna 2008 määriteltyjen uusien toimintalinjausten mukaisesti. Kirjasto toimii Venäjän, Ukrainan ja Valko-Venäjän yhteiskuntaan ja kulttuuriin keskittyvänä ei-tieteellisenä erikoiskirjastona. Kirjasto tarjoaa myös aineistoja ja tietopalvelua suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista venäjän kielellä. Kehittämisen painopistealueita ovat olleet toiminnan uudelleen profilointi, laadukkaat asiakaslähtöiset kokoelmat ja palvelut, lainauksen verkkopalvelujen käyttöönotto, aineistojen takautuva tietokantaan luettelointi sekä markkinointi ja tiedotus.

Kirjasto oli avoinna 205 päivää. Lauantaiaukioloa kokeiltiin 4 kertaa vuoden aikana ja aukioloa tullaan jatkamaan vuonna 2010 kerran kuukaudessa. Vuonna 2008 tehdyn päätöksen mukaisesti kirjasto suljetaan kesäisin 2 kuukauden ajaksi takautuvan sähköisen luetteloinnin edistämiseksi kunnes kokoelmat on saatu tallennettua tietokantaan. Kirjasto oli suljettu 1.1.-6.1. sekä 15.6.-16.8.2009.

Lainan hinta oli 26 €. Lainan keskihinta kohosi vuoteen 2008 verrattuna, koska lukusalilainojen tilastointi muutettiin vastaamaan yhteisiä kirjastostandardeja. Linauskierto (lainat / kokoelmat) oli tavoitteen mukaisesti 0,2.

Aineistohankinnan tavoitteet ylittyivät kirjojen osalta 10%:lla. Lehtinimekkeiden hankinta oli tavoitteiden mukaista. Lahjoitusten osuus kirjojen kartunnasta oli 46 %. Lehtiaineiston osuutta aineistohankinnasta on jouduttu supistamaan lehtien hankintahintojen merkittävän kohoamisen vuoksi. Aineistotarjontaa monipuolistettiin hankkimalla kokoelmiin AV-aineistoa, lähinnä äänikirjoja ja DVD-elokuvia. Venäjänkielisen kirjallisuuden osuus kartunnasta oli 89 %.

Monografia- ja lehtikokoelmia karsittiin vastaamaan uutta profiilia. Karsinnalla pyritään tuomaan avokokoelman aineistot asiakaslähtöisemmin esille sekä pienentämään tarvittavaa varastotilaa. Poistettua aineistoa siirrettiin Slaavilaiseen kirjastoon, Baltia-kirjastoon, Oikeustieteellisen tiedekunnan kirjastoon sekä Varastokirjastoon. Avokokoelmien karsinta saadaan päätökseen vuoden 2010 aikana.

Kirjaston kokoelmaprofiilia ja hankintaohjelmaa määritettiin suhteessa muiden venäjänkielistä ja/tai kirjaston kohdealueiden aineistoja tarjoavien kirjastojen kokoelmiin. Kokoelmaprofiili ja hankintaohjelma valmistuvat vuoden 2010 aikana.

Taulukko 4. Kokoelmien kartunta (ostot ja lahjoitukset) sekä poistot

	2009	2008	2007
Kirjahankinnat (niteet)			
Kartunta	1332	856	1351
Poistot	16161	2647	682
Lehtihankinnat (vuosikerrat)			
Kartunta	151	244	266
Poistot	948	2 139	164
AV-hankinnat			
Kartunta	130	0	0

Takautuvaa luettelointia tehtiin yhteensä 500 tietuetta. Vuoden 2009 lopussa tietueiden määrä tietokannassa oli 11570 kpl (13,5 % kokoelmista). Luetteloinnissa jäätiin jälkeen asetetuista tavoitteista. Luettelointia hidasti luettelointialustana Linnea2-konsortiossa käytettävän uuden Aleph-järjestelmän käyttöönotto vuosien 2008-2009 vaihteessa. Järjestelmän käyttöönotossa esiintyi valtakunnallisesti ongelmia, ja luettelointiprosessi hidastui varsinkin kyrillisen aineiston osalta. Resursseja vähensi myös panostaminen luettelointia jatkossa merkittävästi helpottavaan kokoelmien karsintaan.

Vuonna 2009 asiakaskäyntejä oli 6517 eli 32 kävijää/pv (2008 kävijöitä oli 7014; 34 kävijää/pv). Kävijämäärät laskivat alkuvuonna vuoden 2008 marras-joulukuun kiinniolon jälkeen, mutta kääntyivät nousuun jälleen loppuvuonna.

Lainojen kokonaismäärä (kotilainat + uusinnat + lukusalilainat) oli 17961. Kotilainojen ja uusintojen määrä on laskenut 7,5 % vuodesta 2008. Lukusalilainojen tilastointitapa korjattiin vastaamaan yleisiä kirjastostandardeja. Tilastointitavan muutos näkyy lukusalilainojen määrän vähenemisenä edellisiin vuosiin verrattuna. Laskentatapa vaikuttaa myös lainan keskihintaan nostoen sitä.

Kirjaston kaksoiskappaleista muodostettu venäjänkielinen siirtokirjakokoelma on ollut Riihimäen kaupunginkirjaston käytettävissä.

Taulukko 5. Lainojen määrä

	2009	2008	2007
Kotilainoja	12040	13954	21736
Uusintoja	5148	4620	
Lukusalilainoja	773	20934	27893
Kaukolainoja	104	53	110
Yhteensä	18063	39 561	49 739

Tietopalvelun tilastointitapa korjattiin vastaamaan yleisiä kirjastostandardeja. Tilastointitavan muutos näkyy tietopalvelun määrän vähenemisenä edellisiin vuosiin verrattuna. Tietopalvelun käyttömäärät olivat tavoitteiden mukaiset. Tietopalvelun tärkein resurssi on FinELib-konsortion

kautta tilattava venäläinen Integrum-tietokanta. Integrum on käytettävissä myös kaikilla asiakaskoneilla.

Taulukko 6. Tietopalvelun käyttö

2009	2008	2007
193	1026	1270

VEERA-tietokannan asiakaskäyttöliittymä uudistettiin ja verkkousiminen sekä varausten teko verkossa mahdollistettiin. Käyntien määrä tietokannassa on noussut edelliseen vuoteen verrattuna 147,5 %:lla. VEERA-tietokannan käyttäjäkoulutusta järjestettiin kerran.

Voyagerin hankinta- ja saapumisvalvontamodulien käyttöönotosta luovuttiin tarpeettomina. Asiakaspäätteiden määrää lisättiin tavoitteiden mukaisesti yhdellä.

Asiakastyytyväisyyskyselyä ei toteutettu vuonna 2009. Kirjasto osallistuu maaliskuussa 2010 kirjastosektorien yhteiseen kansalliseen asiakaskyselyyn, joka järjestetään joka toinen vuosi. Syksyllä toteutettiin sen sijaan asiakastarvekysely.

Kirjaston tapahtumat, näyttelyt ja muu toiminta on mainittu toimintakertomuksessa toisaalla.

4. HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

4.1 Henkilökunta ja henkilöstötilinpäätös

Muutoksia henkilökunnassa: Vuonna 2009 instituutissa tehtiin 15,4 henkilötyövuotta. Instituutin uusi johtaja Kirsti Sutinen aloitti työnsä 1.9.2009. Vuoden aikana instituutille rekrytoitiin yksi uusi avainhenkilö, konsulttitoimiston päällikkö Irma Kettunen. Hän aloitti työnsä 14.12.2009. Ossi Makkonen toimi kulttuurisihteerinä 31.7.2009 asti vuorotteluvapaasijaisena. Anita Husu työskenteli hanketoimiston määräaikaisena assistenttina ajalla 2.11. – 31.12.2009.

Syksyn 2008 ja syksyn 2009 välisenä aikana instituutissa on ollut avoinna 3 eri työpaikkaa. Niitä tavoitteli yhteensä 60 hakijaa. Instituuttia voitaneen pitää riittävän houkuttelevana työnantajana, sillä suurin osa hakijoista oli päteviä kyseisiin tehtäviin.

Tiedonkulku ja osallistaminen: Instituuttiin luotiin vuoden alussa uusi kokouskäytäntö tavoitteena varmistaa tiedonkulku ja tarjota henkilökunnalle mahdollisuus osallistua asioiden suunnitteluun. Tammikuussa ja syyskuussa järjestettiin henkilökunnan suunnittelupäivät. Lisäksi pidettiin 9 henkilökuntakokousta ja lähetettiin 12 sähköpostitiedotetta. Johtoryhmän kokouskäytäntö muutettiin siten, että kokoukset pidetään kerran viikossa ja vuodessa pidetään kaksi suunnittelupäivää.

Instituutissa toimi 7 työryhmää, jotka päivittivät instituutin asiakirjoja, valmistelivat aineettoman pääoman mittareita sekä osaamiskartoituskyselyn henkilöstön koulutustarpeita varten.

Työhyvinvointi ja työtyytyväisyyskysely: Joulukuussa tehtiin VM-Baron henkilöstökysely työtyytyväisyyden selvittämiseksi. Kysely osoitti vastanneiden olevan keskitasoa

tyytyväisempiä kaikkiin muihin osa-alueisiin paitsi kehittymisen tukeen, palkkaukseen ja työnantajakuvaan. Tulokseksi saatiin 2,89 (mediaani), 3,11 (keskiarvo), 3,52 (moodi). Asteikko oli: 1 erittäin tyytymätön – 5 erittäin tyytyväinen.

Sairauspoissaolojen korkea määrä selittyy yhden henkilön pitkästä sairauslomasta (10 kk vuonna 2009). Kun tämä vaikutus puretaan pois sairauspoissaaloista, jää tulokseksi 8,18 pv/htv.

Koulutus: Henkilökunnan koulutukseen panostettiin mahdollisuuksien mukaan. Maksulliseen, ulkopuolisten järjestämään koulutukseen käytettiin keskimäärin 650,69 € ja 6,27 työpäivää/htv. TYKESin ja Valtiokonttorin tukemaa koulutusta ja ohjausta tarjottiin 200,27 €/htv arvosta.

Instituutin virkavapaalla oleva johtaja osallistui kulttuurivientikoulutukseen. Johtoryhmälle järjestettiin keväällä 2009 brändikoulutus osana kulttuurivientikoulutusta.

Kirjasto aloitti henkilövaihdon Helsingin kaupunginkirjaston kanssa keväällä 2009.

Henkilökunnalle järjestettiin lisäksi yhteistä koulutusta:

- 1 Ukraina-seminaari 23.4.2009
- 2 Instituutin henkilökunta kävi tutustumassa Valko-Venäjän kulttuurielämään Minskin-matkalla 24.-28.6.2009. Matkan aikana tutustuttiin nykytaiteen museoon ja uuteen kansalliskirjastoon sekä sen laajoihin taidekokoelmiin.
- 3 Tutustuminen VEERA- ja Integrum-kirjastotietokantoihin 3.9.

Henkilöstötilinpäätös

Osoitin	2009	2008	2007
Henkilöstön lukumäärä	21	22	16
Henkilötyövuodet	15,4	14,4	14,7
Kokoaikaiset	20	21	20
Vakinaiset/määräaikaiset	14/7	14/8	15/5
Henkilöstön vaihtuvuus (lähtö/tulo, %)	29/24	23/27	20/20
Tehty työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta (%)	74,75	74,5	71,4
Kokonaistyoimainkustannukset (€)	694 309	625 332	606 827
Tehdyn työajan palkat (€)	438 884	366 019	365 370
- osuus palkkasummasta (%)	77,92	73,26	77,00
Välilliset työvoimakustannukset (€)	255 425	259 313	241 457
- osuus tehdyn työajan palkoista (%)	58,2	70,85	55,72
Henkilöstön keski-ikä	49,7	47,4	48,7
Koulutustason indeksiluku	6,08	5,7	5,6
Työterveyshuolto (€/htv)	688,00	538,00	434,00
Sairauspoissaolot (pv/htv)	28,38	27,896	13,47
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen	-	-	1
Koulutus (€/htv)	650,69	273,00	225,00
Koulutus (työpäivät/htv)	6,27	7,00	2,18
Yhteiskunnan tukema koulutus (€/htv)	200,27	144,00	-
Virkistys- ja muu vastaava toiminta (€/htv)	136,10	44,00	-

Työtyytyväisyysindeksi (mediaani, keskiarvo, moodi)	2,89/3,11/3,52	3,41/3,30/4,00	-
	-	-	-

4.2 Instituutin johtokunta

Instituutin johtokunnan puheenjohtajana toimi VTL Ilkka-Christian Björklund, varapuheenjohtajana Venäjän yksikön päällikkö Maimo Henriksson ja jäsenenä johtaja Jarmo Eskelinen, FAROn toiminnanjohtaja Anna Leskinen (18.9.2009 saakka), toiminnanjohtaja Petr Potchinchtchikov (18.9.2009 alkaen), Joensuun yliopiston hallintojohtaja Petri Lintunen, eduskuntaryhmän lakimies Seija Turtiainen ja Lapin yliopiston rehtori Mauri Ylä-Kotola.

Johtokunta kokoontui 6 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin lain ja asetuksen määrittämien tehtävien lisäksi mm. instituutin toiminnan tavoitteita, tuloksia ja henkilöstökysymyksiä sekä rekrytointeja ja muita ajankohtaisia asioita.

4.3 Henkilöstöstrategia ja muut dokumentit

Uusi henkilöstöstrategia hyväksyttiin huhtikuussa 2009. Instituutin henkilöstöstrategia, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, kestävän kehityksen strategia, valmiussuunnitelma sekä toimintaohjeet hätätilan varalle päivitettiin joului- tammikuussa 2009-2010.

Instituutti noudattaa vuonna 2008 laadittua kestävän kehityksen strategiaa.

4.4. Aineettoman pääoman johtaminen

Instituutti hyväksyttiin vuonna 2008 TYKES-hankeeseen *Aineettoman pääoman johtaminen*. Hankkeen tavoitteena oli kehittää instituutin yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja siihen liittyviä laadullisia ja määrällisiä mittareita. Instituutin toiminnan tehokkuuden osoittamiseksi laadittiin vuonna 2009 mittaristo. Mittareita käytetään toimintakertomuksessa sekä valtionhallinnon Netra-raportointijärjestelmässä.

4.5 Palvelukeskukseen siirtyminen ja muita muutoksia.

Opetusministeriön ja Valtiokonttorin aiesopimuksen mukaisesti instituutti siirtyi Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkaaksi toukokuussa 2009. Muutosten läpivientiin saatiin 4000 €:n määräraha koulutukseen. Instituutti siirtyi käyttämään sähköistä laskutusta ja sähköisiä matkalaskuja.

5. TILINPÄÄTÖSANALYYSI

5.1. Talousarvion toteutuminen

Instituutin toimintamenomomentille 29.80.08 myönnettiin 967 000 euroa vuoden 2009 talousarviosta, vuoden 2008 toimintamenomomentin siirtomääräraha vuodelle 2009 oli 27 974 euroa. Toimintamenomomenttien yhteissumma oli 994 974 euroa. Määrärahoista käytettiin 966 151 ja siirrettiin 28 823 euroa vuodelle 2010.

Perusrahoituksen lisäksi instituutilla oli käytössä vuonna 2009 seuraavaa rahoitusta:

- Määrärahasta 29.80.70.4 *Kalusto* myönnettiin 25 000 euroa kaluston hankintaan. Määrärahasta käytettiin 24 169 euroa ja siirrettiin 831 euroa vuodelle 2010.
- Määrärahasta 24.20.66 *Lähialue yhteistyö* asetettiin instituutin käyttöön 39 800 euroa Luova kompassi –hankkeen toteuttamiseksi vuonna 2009. Määrärahasta käytettiin 10 379 euroa ja siirrettiin 29 421 euroa vuodelle 2010.
- Määrärahasta 29.01.21.2.2. *Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö* asetettiin instituutin käyttöön 9 000 euroa sukukansaohjelman kirjastoalan yhteistyön kuluihin vuonna 2009. Lisäksi käytössä oli siirtomäärärahaa 617 euroa vuodelta 2008. Määrärahasta käytettiin 9 538 ja siirrettiin 79 euroa vuodelle 2010.

Työllistämismäärärahoja momentilta 32.30.51.21 *Työllistäminen valtiohallintoon* käytettiin 26 247 euroa kahden henkilön yhteensä kymmenen kuukauden harkinnanvaraiseen työllistämiseen.

Arvonlisäverotulot momentilla 11.04.01 *Arvonlisävero* oli 3 712 euroa ja arvonlisäveromenot momentilla 29.01.29 *Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisämenot* olivat 74 636 euroa.

Vuodelta 2008 momentilla 28.40.21 *Tuottavuuden edistäminen* oli siirtomäärärahaa 4 000 euroa. Määrärahaa ei käytetty lainkaan ja se siirrettiin vuodelle 2010.

5.2. Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan kulut olivat kertomusvuonna 1 161 902 euroa. Nousua oli edellisestä vuodesta 140 854 euroa (13,80 %). Kulut nousivat lähes jokaisessa kuluryhmässä verrattuna vuoteen 2008. Ainoastaan palvelujen ostot olivat hieman edellisvuotta pienemmät. Kuten aikaisempinakin vuosina palkkojen ja vuokrien osuus oli noin 80 % instituutin toimintakuluista.

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 96 417 euroa (v. 2008 vastaava 71 474) ja koostuivat Info-finlandia.ru - sivuston laskutuksesta UM:ltä 80 000 euroa, Integraatiofoorumi 3 300 euroa, Sosiaalinen Media- seminaari 7 750 euroa, Kääntäjäseminaari 2 700 euroa ja sekalaisista tuloista 2 667 euroa.

Muut toiminnan tuotot olivat 3 084 euroa Valtiokonttorin KAIKU – hankkeen loppulaskutuksesta.

5.3. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutista annetun asetuksen (1100/2001) mukaan instituutin toimintaa ohjaa ja valvoo opetusministeriön asettama johtokunta. Sen tehtävänä on mm. hyväksyä instituutin talousarvioehdotus, toiminta- ja taloussuunnitelma sekä toimintakertomus.

Instituutti kuuluu opetusministeriön hallinnonalan virastona ministeriön sisäisen tarkastuksen piiriin. Opetusministeriön sisäisen tarkastuksen ohjesääntö, samoin kuin ministeriön taloussääntö, ohjaavat instituutin toimintaa. Opetusministeriö tarkastaa säännöllisesti alaisensa maksupisteet.

Instituutti teki Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelman 2009, jota se päivittää vuosittain.

Instituutin johtokunnan näkemyksen mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät niille säädetty vaatimukset, eikä kertomuksessa ole havaittu väärinkäytöksiä.

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin johtokunta on kokouksessaan 16. helmikuuta 2010 hyväksynyt instituutin toimintakertomuksen vuodelta 2009.

Ilkka-Christian Björklund

Jarmo Eskelinen

Maimo Henriksson

Petr Potchinchtkikov

Petri Lintunen

Seija Turtiainen

Mauri Ylä-Kotola

Kirsti Sutinen

